



DUBEN

1898

**V**HOŘE. — OBRÁZEK  
Z TATER. — NAPSAL  
AL. MRŠTÍK.

Zachtělo se mi jedlových lesů, žva-  
tlavých bystrin, stinného klidu hor.

Bylo krásné letní odpoledne.

Potok spěchající dědinou k hučí-  
címu Váhu plný byl dětí. Bystrá  
voda chladila snědá jejich lýtka, leh-  
tala je pod kolena, příjemně zdržo-  
vala i sebou unášela každý jejich krok  
a malá chamrad' rozveselena zlatou  
září dne vřískala a ječela šťastna  
svou dětskou hrou.

Sotva jsem se objevil, už jsem  
byl obtočen pitvornými postavičkami  
v ušpiněných hadýrkách.

»Prosím o grajcar! Dajte grajcar!  
Grajcar! Grajcar!« hrčelo to kolem  
mne a z levé, z pravé, z předu i ze  
zadu natahovaly děti vlhké, malé  
své dlaně i ty větší s gatěma vyhr-  
nutýma až vysoko nad kolena i ty  
menší v modrých, v blátě uválených  
sukynkách dlouhých, až po paty.

Jedno z nich zavřísklo. Šlápnulo  
si na sukynku a upadlo na ušpiněný  
nos. Krev se mu řinula z nosu a  
ruka přece vztažena prosila o graj-  
car. Dostalo ho. Hřbetem ručky roz-  
mázlo něco krve po zablácené tváři,



OLDŘICH HOMOLÁČ.

STUDIE.

podívalo se na »grajcar« na krvi potřísněné dlani a usmálo se v slzách.

Také druzí chtěli.

Mladička hezká Giza zavěsivši koketně bílý svůj loket na nevysoké dveře, aby široký rukáv svezl se hodně nízko — stála na prahu židovské krčmy a zablýskla zuby nad mými grajcarovými rozpaky.

Konečně jsem se dostal z dětského obležení a zahnuv za roh, unikl jsem dětem i Giziným očím, velkým a temným jako krystally černého achatu. Byly žhavy jak peklo a viděl jsem jednou, že svítí jak bludičky i tmou.

Spěchal jsem rychle po tvrdé oravské silnici k lesům, kde mne čekal šerý stín a silicí páchnoucí jejich dech.

Ženy s děcký na zádech, děvčata s rudými šátky na hlavách jak vysoké květy stály po pás ponořeny v konopí a přebíraly stonky vyzrálé v plod. Z jednoho konopiště se ozýval mdlý zpěv, přehlušovaný vozy po silnici k Ružomberku přejíždějících Oravanů. Jako ovečky běželi malí jejich koníci pod točícím se bičem pohazující jezevčinou pošitými chomouty.

Zahnuv se silnice a vycházeje po kamenité, nerovné cestě do vrchu bral jsem se zvolna podle brambořišť a záhonů odkvetlého už, někde i dosud kvetoucího lenu k jedlovým lesům Čebratu.

Přede mnou horským krokem kráčela žena s děvčetem. Došel jsem jí.

»Dobré odpoledne!« Pozdravil jsem ze zadu.

»Pán Boh daj!« trhla sebou žena na zad. — A kde že idú?«

Poznala mne. Byla z mého susedství.

»Do hory.«

»Aj já. Treba nám dreva.«

Děvče zahledělo se mi velkýma očima do obličeje a usmálo se s tou dětskou upřímností, která si tak rychle získává lidský cit.

»To je vaše dcerka?« ptám se a pohladil jsem její hlavičku.

— Je. Marka sa volá. Marka Klečkova.

Marka klusajíc po boku matky stále se po mně točila milým pohledem zvědavého děcka. Pod pažďím si nesla malou trávničku.

Šli jsme mlčky vedle sebe. Okolo temen hor válely se šedé mlhy, klesaly a zas se vznášely výš a výš jak obrovští, rozkřídlení ptáci.

— Hory sa dýmí! prohodila pojednou matka ukazavši k Choči, z jehož lysé hlavy k nebi se nesly mraky hustých par. »Bude dažd«, dodala ještě a sehnula se pro smolný kus pohozeného dřeva.

Mladá ještě žena, ale tělo už prací ztahané, obličej životem zryt.

»To sú mrzké švabušky! ukázala podle cesty na zakrnělé zemáky, vyrostlé v kamení pomíseném s trochou hlíny.

»Jsou. Šak tady len není lepší.

Podívala se a očima změřila políčka susední.

»To můj len«, pravila a povzdychla si. »Ach, náš kraj biedný! Nuž — treba být spokojným čo pán Bóh dá.«

»U nás mají lidé veliké kusy, úrodné kusy a nejsou spokojeni . . .«

»To sú galgani!« vskočila mi do řeči.

»A jsou aji tací — statku mají mnoho a všecko hrdlem prolíjou.«

»Eh fí! To sú mrzké lidi, ti korheli!« zvolala a ještě jednou si odplivla. »Aj u nás sú takoví lidé. Čo vyrobí, to utopí . . . .« »A hej, Marka!« obrátila se žena najednou k děvčeti. »Hej čo trávy tady by's nasbierala!«

»Nuž já pojďem!« kývlo děvče ochotně hlavou.

»Něpojdeš! Nič to! Išla by's s jinými děvčaty a to nič. Len mrzké řeči vedú. To já Ťa nepustím. Keď pójdu já, pójdeš aj ty. Ale sama — ně! A eště by Ťa aj do rychtara zavedli a načo to? Len by som sa hnevala.«

Děvče neodpovídalo.

Matka měla pěkný, altový hlas zvonoviny. Napadlo mi zeptat se jí, nezpívá-li.

Zavrtěla hlavou.

»Hja! Ráda by som zazpievala. Na tisíc těch piesniček umím. Ale — není Ťa do zpěvu,« pravila nějak smutně. »Som chudobná — a chudobný člověk — hotová opica. Není mu do zpěvu, není mu do smíchu a len aby robil a modlil sa . . . Jdú na salaš! Tam svet, tam život. Tam ludia jim zazpievajú. A veď už od salaše nejsú delako! Hej tam poza horú — tam hned je salaš«, ukazovala rukou k vzdáleným horským lukám, kde černaly se senníky roztroušené po šedo zelených stráních.

Měla obličej zastíněný bolavým jakýmsi smutkem.

»Máte muže?« zeptal jsem se.

Zavrtěla hlavou zas.

»Zomrel.«

»Dávno?«

»Této bolo piat let a je jí ešte ne sedem«, ukázala na Marku.

»A proč jste se nevydala po druhé?

»Ej, Pánbožek potrestat by ňa mosel, keď by som sa ešte raz vydala«, zvolala s jakýmsi odporem . . . »Muža som už mala — a tak co!? To sveta už som užila. A keď mám štyry dieťa, hriech by to bol, aby som je nechala katanovať. Jeho děti, moje děti — len samé peklo by bolo!..

»A byl hodný váš muž?«

»A prečo by nebol?« trhla sebou. — »Ale není pšenica bez koukolu, není manželství bez žialu.«

Z její slov vyznívala těžce skrývaná trpkost.

»A kolik že vám zanechal dětí?«

»Kolko? Mám tri dcery a synčeka. Krásny synček!« pochlubila se s nádechem pýchy. »Veď ho aj odvedli!«

»To musí na vojnu?«

»Už v jaseňi. A už sa sena kosí!« vzdychla jako pro sebe.

»To bude těžký pláč.«

»Ba že budem plakat! To bude zlá zima, keď syna nebude. Kdo že mi půjde do hory na drevo?! Já tam sama nemožu. Kde že pak žena! Zostala by som tam ve sňahu. Ustanu aj teď — v létě, kde že ve sňahu!«

»A Marka je nejmladší?« otázal jsem se, abych ji vyvedl ze vzpomínek na blízkou budoucnost.

»Ně. Nejmladší je tri roky.«

Zahleděl jsem se v myšlenkách kolem.

Po mezích jemně se usmívaly kalichy kvetoucích malv a modří vzkvétala chrpa; v řadě žlutnoucích ovsů bujnou krví rozléval se vlčí mák, bílými hvězdami svítil vysoký rmen. Chtěl jsem si utrhnout kytici a zašel jsem brázdou hlouběji do ovsů. Stanul jsem překvapen. Oves byl uprostřed všechn pocuchán a poválen právě tam, kde šedá jeho zeleň přecházela v mírnou žluť. Na zemi ležely žvance rozžvýkaného zrní.

»To od diviaků«, poznamenala matka.

Místy však líšily se žvýkance od drobiska černé zvěře. To zas mlsný medvěd povaluje se vyssával sladkou šťávu ovsů. Na jednom políčku,

ne větším než velký záhon zahrady, ležel oves už posečený, ale ještě zelený. Sedliak ze strachu před mlsným mackem posekl dřív, než by oves pro něho byl uzrál.

»To je škody!« zvolal jsem vraceje se s kyticí rmenu pomíchaného ohněm vlčího máku.

»Je. Malo sa toho urodí a čo sa urodí — pokazí zveri.«

Stranou ve stínu několika stromů zalíbilo se mi místečko, odkud byl krásný rozhled na tmavomodré dálavy zčistěných hor.

»Zůstanu tady!« ukázal jsem k mohutnému balvanu, omšnému stáří.

»A na salaš nepojdú?«

»Ne. Až jindy.«

»Nuž ja teraz pojdem na drevo.«

Rozloučili jsme se.

Propletl jsem se ostružinami k balvanu.

Miloučkový to byl kout na kraji lesa šumícího v tichý kraj.

Usadil jsem se na hustý mech.

Něco málo kroků žvatlala malá bystřinka a chladem svých vlnek osvěžovala dusný vzduch.

Jak tu bylo krásně! Jaké barvy se tu střídaly v nádherném osvětlení žhavého slunce, jehož proudy zatápěly hornatý kraj! Tam naproti v dálce sivá zeleň posekané hory posypaná temnými body jalovčího bledla mezi horami tmavými a za ní černaly se zas nové a nové hory ještě vyšší, lesy ještě temnější. — V dolině pod lesem svítily bílé rukávy rozhánějících se kosců nad zelenou hřívou svěžích luk. Nad ježatým vrcholem velkého Choče plovaly bílé beránky a líbaly smutnou, místy už lysou jeho hlavu, jako když dětské líce obléhají otcovu vousatou tvář.

Na levo, na druhé hoře, na zprahlém kožichu horské louky gazda se synem a nevěstou shrabovali seno se svého dílu a pěchovali do zčernalého senníku s malou zahrádečkou na výsluní, urobenou z nasekaných větví smrčín, kdyby snad sena bylo mnoho a místa míň.

Valášek přehnal kolem několik krav.

»Brezka, ideš!« odehnal bílou kravku od svůdného ovsiska. Brezka zablinkala dutým zvoncem plecháče a ztratila se v houštině.

A zas mne ovanulo velebné ticho, rušené jen šumotem hvozdu.



J. V. MYSLBEK.

SV. JOSEF.



J. V. MYSLBEK.

LABUTÍ ZPĚV.

Ty lesy, ty lesy tatranských hor! Jak je každý musí mít rád!

Na jaře plné zpěvů, plné pohybu a sladkých tuch probouzejícího se života.

V létě plné vůně a chvějících se stínů.

Lesy v jeseni rozechvěné smutkem, potřásněné krví a hořící zlatem.

I lesy v zimě v tiché nádheře bělostných skal navěšeného sněhu a jíní.

Ale nejkrásnější přece jen v létě, kdy tichým proudem srdcem vane mír, hasne vášeň, tichne vzruch, hyne hněv a jen tichá, smírná radost štěstí šíří se duší a jemně ji klade v sen. — —

Přišli mě navštívit známí. Pozdrav svůj do ucha zazpíval komár, babička s bílou hlavičkou zatíkala ve větvích jedle, se smrku na smrk přelítl kozlíček a zděšeně zježil chocholku nad lidským netvorem, ležícím v mechu jako živá kláda. I černá veveřice smýkla sebou a zmizela v temné koruně borovice. A bůh ví jaká ještě havěť si mě tu prohlížela ležícího v mechu měkkoučkém a hustém jak vzácný aksamit.

Cestou s hory blížilo se několik dětí. Na zádech měly vysoko narovnané klestí. Až se prohýbaly pod suchou jeho tíží.

Chlapci. Samí chlapci. Poskok v nohách, píseň na rtech. Těžko se jim skáče, těžko zpívá — než

přece jen rovného kroku to neudělá a zpívat, pískat přestane jeden a začne druhý.

Najednou se zastavili a všichni hledí v temné sloupoví řídkého lesa.

Tam žena a muž po kamení mezi trčícími skalami stahují na smrčinových haluzích naloženou hranici červenavého dříví. Chlapci jakoby se radili. Pojednou poshazovali nůše a jako ve-verky rozběhli se do vrchu. Netrvalo dlouho a muž s ženou spokojeně si oddechli. Hranici svezli čiperní kloučci až k samé cestě. Odtud už kravky tíži snadno dovlekly k chatě.

Ohlédl jsem se na zad.

Po stráni, nad níž v závratné výši kolesal sokol, lezla namáhavě matka a sbírajíc po hoře suché klestí, snášela je na hromadu černající se už v slušné výši. Matka svazovala už i nůši a položíc se na ni zády, přes plochá prsa uvažovala velkou tíž.

A Marka? Kde je Marka?

V tom cosi cupotalo po cestě dolů. Marka. Za chvíli přešla i matka širokým krokem až k zemi se schylující pod vysilující tíží svého břemene.

A zas vidím Marku pátravým zrakem neustále zpět se ohlížející a nakukující do všech koutů křovin.

Snad nehledá — — — —

»Marka!« zavolal jsem na ni. »Hledáš mě?«

Kývla hlavou a s nenuceností upřímného děcka vlítla mi do rukou.

Nedaleko stála matka.

»Ej, panke, Marka nasbierala malin. Ty nejkrajšie, čo v hoře rastú«, podávala mi matka s úsměvem, když jsem jí došel.

Maliny krásně se červenaly na velkém listu lopuchy.

»To, Marko, ty?«

»Hej!« kývla hlavou.

»Ale, já nemám u sebe peněz«, zažertoval jsem vážně.

»I to«, odmítla rukou matka — »to že sú tak dobrý panke. To Marka sama, pankovi že nasbiera. Nech sa len páči.«

Marčiny oči zářily něžnou radostí děcka nad radostí mojí.

Byl bych Marku — —

Vtiskl jsem jí něco do dlaně, poděkoval a uklidil se zpět, abych pojedl dárek chudých na mechu měkkém, jak nejvzácnější aksamit.

## UTRPENÍ TOUHY.

Jak mne dojímá utrpení tvé touhy, Marto!  
Ve tvých očích stárnoucích, delikátních, vzpomínky mé  
budících!  
Ve tvých očích! Tam zimní den jasný hoří s vysokou  
oblohou,  
když havrani v sněhové pláni usedli.  
Vše zvichřeno, zjiskřeno, jako v slunečných rodných lesích,  
kde rampouchy zvoní o cesty utichlé,  
krb hřeje v chatách a zpívají přeslice  
a hlasy stále zvoní, hlasy zvoní tence stříbrné!

Jaký smutek zimní krásy vane z tvé bytosti!  
Sensitiva čistá a mlčenlivá  
dlouho snila o jiskrách v krbu, jenž hřál by uchladlé nohy,  
po lásce muže horoucně vzpínala drobné ruce!  
Však jarní přívaly! Kde jsou? Ty hluboké prorvy v duši!  
O čem chtít mluvit ještě tyto oči?  
Ty stále zimní dny, jasné, s vysokou oblohou!

☆

Nebo ta tragika touhy básníků, kteří nedoletí!  
Ti bez síly, pyšní, které zrodila dnešní doba,  
oživení odrazy vzdálených světél,  
ti s vyrudlými barvami pávi,  
kteří u moří na terasách ohočení, krotčí,  
poslouchají o sebe zvonit poháry cizinců,  
mazlivé hlasy žen a kroky stále odcházející,  
poslouchají chřestit řetězy v přístavech, pískat odjíždějící lodi,  
tuší tisíce řečí o Nových Zemích,  
ale nemohou, nemohou vyletět bouřlivě,  
nemohou vyletět do kouřů vzdálených — bez orlích křídel!  
Bez orlích křídel!

Nebo tragika touhy věřících, kteří se zachytili roucha Kristova  
s biblí v ruce procházejí hučící Sodomou dneška,  
se sladkým úsměvem upírají zraky v mystické hloubky!  
Běda, Běda! Co k povalení rozvrácené piliře států  
podpírá kolos Církví, však bez genialních kacířů,  
a opatrnými ústy špatně pochopeného křesťanství  
Slabé dál těší a Mocné mocnějšími činí:  
jdou stále trpěliví, věřící a stále doufající,  
kříže své oddaně nesou a volají dosud po člověku  
velkými visiony Lásky a Sebezapření a odevzdáním se  
Ponižených,  
své velké pláče svěřují věkům . . . . .

☆

Nebo utrpení touhy těch, kdo srostli se svou Zemí,  
kořeny hluboko v ní. Již tisíckrát viděli ráno nad svým polem  
prosívát zlaté zrní, a zívající, dlouhá poledne žhavá  
bez hnutí klímat a sešeřené večery důvěrně se rozpovídat,  
otroci, těšící se hroudou!  
A hrdí na vše, čím rod jich se udržel staletí,  
ať výpady nebo vítězstvím Duše, či slepou náhodou,  
stále znásilňovaní a stejnou odplatou hořící,  
zahořklí, zatrpklí, odhodláni do krve hájit svých krbů:  
vypověděli důvěru svým synům, skepticky chladným,  
synům, kteří nevidouce nikde silných duchů  
netouží po samostatném žití oklamaného lidu,  
synům, kteří zhnusivše si zpupné dobrodruhy vlastní krve  
pocífuji jen bídu neplodných dob a lítost palčivou,  
synům, kteří otevřevše pro všecko oči,  
vidí chátrání všeho,  
a za vpád Bída, která v triumfu táhne krajinou,  
děkují ironicky hazardním svým otcům . . . . .

# KOMEDIE. — MONOLOGY UBOHÉHO ČLOVĚKA. — NAPSAL KAREL ENGELMÜLLER. (Konec.)

Konečně se tedy všecko sřítí s ohromným rachotem a praskotem v hlubiny všedního bídactví, myslím si.

Jen žádné scény, jen žádného hlučného vystoupení!

Vše se může odbyti v několika vteřinách. Přijmu všecko, všecko do jediné písmeny! Jen nic vzrušujícího, žádné lehkomyšlnosti, jsme přece gentlemani . . .

Je mi zkrátka hrozně, zoufale, v spáncích mi hučí krev, nohy se mi třesou, nevím opravdu, budu-li míti dosti síly, abych mu řekl, že — abych — —

Ostatně bude-li dělati nějaké dlouhé, zbytečné řeči, nějaké výčitky snad, ukončím to jediným slovem, posunem ruky, však již porozumí! Rozhodně se ale vyrovnáme, rozhodně! Tolik poctivosti ještě ve mně jest. Přiznám se ke všemu. Pane, to a to jsem učinil. Co si přejete, pane?

Jen budu-li míti dosti síly, dosti odvahy, abych mu to řekl, až přijde ten okamžik?!

Ostatně, kdybych byl méně pil, bylo by teď mnohem lépe. Konečně je ale všecko jedno — všecko —

To je tedy ten konec! Teď uvidíme, zda patří Olga jemu před bohem a lidmi, či jen mně před bohem — — Ale myslím již na hlouposti, vskutku, jsem pitomý chlap — jazyk se mi nějak plete a myšlenky se mi matou . . .

A hle, můj přítel, choť Olgin, se usmívá, jde ke mně, podává mi ruku, usmívá se co nejdůvěrněji, bere mne pod paždí a táhne ku svému stolku — — — —

Rozumím mu. Nechce žádné prudké scény, máme tu oba plno známých . . .

Omlouvám se u svých kamarádů a jdu za ním. . . Ale nepříjemné je to, velmi nepříjemné. . . Je mi zima i horko — —

Pohlédl jsem na Olgu. Je bledá jako smrt. Podává mi ruku a já cítím, jak se celá chvěje. Je nanejvýš rozčilená. Urovnává si stále vlasy nad čelem, obléká a svléká pravou rukavičku. Je mi jí od srdce líto. Trpí asi hrozně . . .

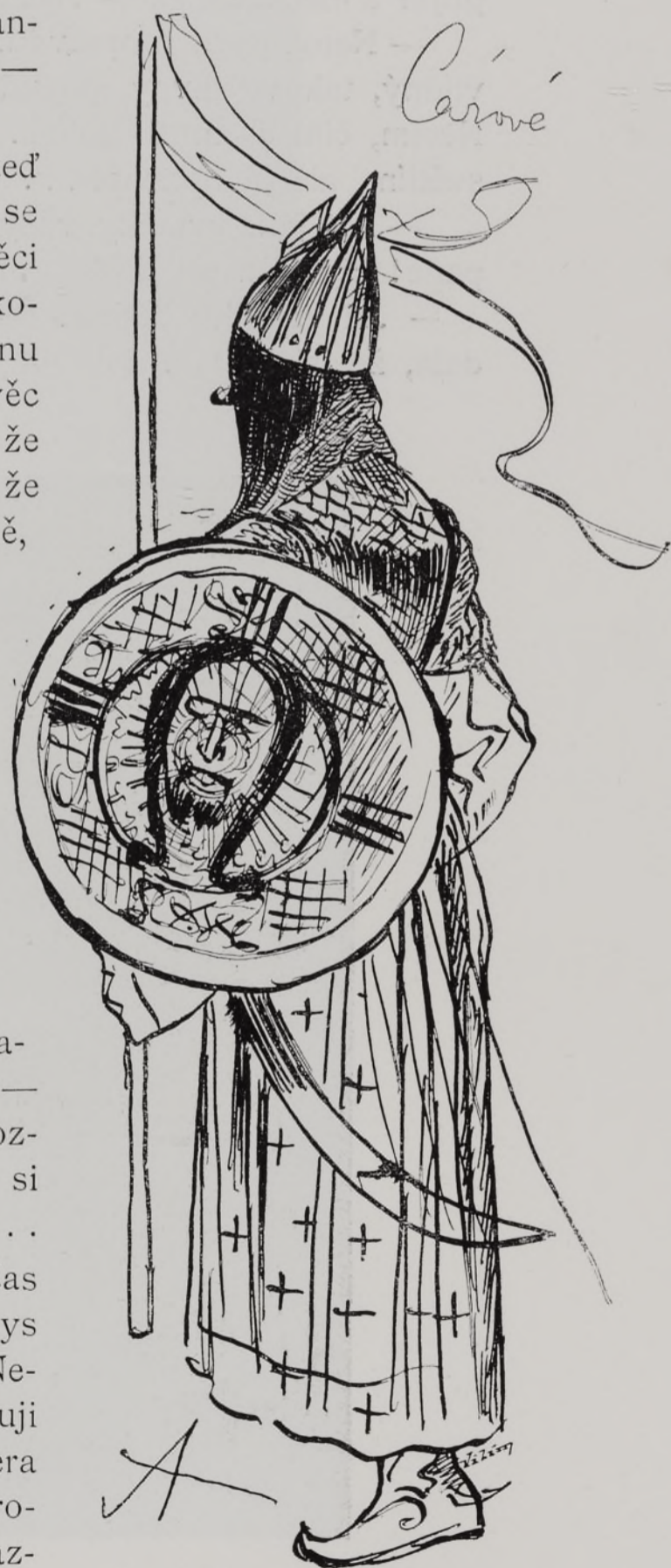
Ale přítel nepřestává být roztomilým. Umí se znamenitě přetvařovat. Má jistě více síly, nežli já. Bojím se těch jeho úlisných poznámek a řečí, toho jeho intimního poklepávání mých zad. Mluví stále o nějakém překvapení, o nějaké novině, kterou rozhodně nečekám, o smutném snad překvapení — hehe . . . Ptá se vždy znovu a znovu na různé věci — —

Jsem všecek pomaten. Koptám něco, ale nevím, co povídám.

Vidím jen ty dvě smutné, horečně rozpálené oči paní Olgy a ten jízlivý úsměv její manžela. Chytili mne. — Jsem v kleštích!

Ostatně je mi teď vše jedno! Bude-li se dlouho kolem celé věci točit, jako kočka kolem horké kaše, řeknu mu, jak se celá věc zběhla, řeknu mu, že mi nelze jinak — že mám Olgu rád, šíleně, k smrti rád, že je hrozně protivný člověk — padouch a ničema, že ho zastřelím — zabiju — jako psa zabiju — — —

— Jsi nějak bledý příteli; nemocen asi, vid' ? Pracuješ asi přes míru — to nemáš, jsi nerozuma, podkopáváš si zbytečně zdraví . . . . Není tě také celý čas nikde viděti. Jakobys do vody zapadl! Neviděl jsem tě, pamatuji se — od onoho večera co's odejel tak ohromně rychle z Abbazie — hahá . . .



M. ALEŠ.

STUDIE.

— Proč se neukážeš u nás, proč jednou nepřijdeš? . . .

Olga se chvěla jako list. Pohlédla na mne dlouze, nesmírně dlouze, jakoby prosila a šeptala: pamatuješ, dej pozor, zvolna, mírně — — Ale nedal jsem se tím pohledem zmást. Mrzelo mne, že ten člověk po všem tom, co se stalo, dělá ještě neomalené, hloupé vtipy, zve mne k sobě do domu, tulí se ke mně jako had . . . Byl jsem podrážděn, zuřivý vztek mnou zalomcoval —

— Proč bych k Vám chodil, proč — Máš přece ke mně stejně daleko, mohl's již dávno přijít a nečekati až — ostatně — —

— Nerozumím ti opravdu, Járo, jsi nějak nevlídný, takový divný, popudlivý, nervosní snad. Nevím, čím jsem ti ublížil. Řekni, snad ti vysvětlím, ale já opravdu . . .

— Ale jaké vytáčky, vždyť si přece rozumíme, pane! My si zcela dobře rozumíme, hehe . . .

— Jsi vskutku dětina! Ostatně mi Olga povídala, že jsi se tam dole na jihu nějak nešťastně

zamiloval, že se jí doneslo, že's ujel náhle s nějakou dámou — víš — Chachá, smál jsem se tomu tenkrát, vždyť tě přece znám, kamaráde, takové věci člověku na chvíli zachutnají . . . Ale teď vidím, že's opravdu nějak proměněný, snad dokonce nešťastný — — Pak odpusť, prosím, že jsem se tak nevhodně, nedelikátně zmínil . . .

Cítil jsem již mezi řečí přítele, že malá nožka paní Olgy ocitla se blízko mých nohou a všiml jsem si brzy i daného znamení — — Nechápal jsem v té chvíli ničeho. Co se děje? Jaká to bídná komedie!? Zmocňovala se mne silná hořečka. Zdálo se mi, že budu nucen náhle vstáti, rozbít všecko kolem, rozkřiknouti se na celý svět a utéci pryč, daleko —

— Opravdu, drahý příteli, nechtěl jsem tě mučit; nechme bolesti. Bůh ví, kdy se opět uhlídáme, bůh ví — Nekazme si tu poslední chvíli! Odjíždíme zítra na několik roků, ne-li snad na vždycky, do Paříže — to byla ta novina, o níž jsem tě chtěl zpravit, když jsem tě tu zahlédl. Na





Z VÝSTAVY SPOJKU » MÁNES«<sup>85</sup>



ANTONÍN HUĐEČEK.

ODPOČINEK.

zdraví tedy a — na shledanou! Rozumíš, do Paříže — to jsem ti chtěl vlastně říci. Loučíme se s Prahou . . .

Zdvihl sklenici. Paní Olga a já jsme mu přitukli.

Zadíval jsem se při tom do dobrácky rozesmaných očí svého přítele i do široce rozevřených, tichých, mlčelivých, věčně stejně záhadných a krásných očí paní Olgy — ale nechápal jsem dosud ničeho, nerozuměl jsem, co tím vším na mě chtějí . . .

Přítel znovu se rozpovídal; líčil obchody, které tam míní přenést, svoje dlouhé přípravy ke konečnému rozhodnutí a naděje, které doufal, že tam najdou svého nejlepšího vyplnění . . . . Po chvíli se náhle vzchopil a běžel s několikerym hlasitým pozdravem ke stolu, který stál v rohu restaurantu a kde zahlédl nějakého svého známého. Zůstal jsem s Olgou sám.

Chvíli jsme mlčeli. Dívali jsme se dlouho sobě do očí. Bylo v tom pohledu tisíce palčivých otázek, tisíce upěnlivých prosb za rychlé vysvětlení!

Tu přerušila ona první mlčení.

— Opusťte mi, pravila šeptem, obelhala jsem vás tak krutě . . .

— Což on neví ničeho o našem poměru?

— Ani slova — nemá nejmenšího podezření jako vůbec nikdo . . .

— Proč jste tedy lhala?

— Tak — nevím.

— A odjedete zítra ráno?

— Ne!

— Vy tedy zůstanete, vy zůstanete! Tušil jsem to, věřil jsem vám — a co hodláte činit? . .

— Otrávím se! — —

Vzkřikl jsem zděšeně a vyskočil ze svého místa. Všecko se kolem mne zamotalo.

Její manžel přispěchal k nám. Co se děje? Co se stalo?

Vzpamatoval jsem se. Začal jsem se falešně, hrubě, neslušně smáti. On se divil, nerozuměl nijak mému počínání, díval se střídavě ze mne na Olgu.

— Pomysli — vyrážel jsem ze sebe v návalu šíleného smíchu — pomysli si jen, milostivá paní mi teď s velikou radostí svěřila, jak se těší, jak dětinsky se těší na tančení kankánu — víš, tam v Paříži — hehahá — — kankán —

— Kankán?! — Proč kankán? — ptal se ještě plný strachu a udivení!

— Ano, těší se, nesmírně se těší . . .

Smál jsem se znovu, ale cítil, jak mne horečka schvátila, jak mnou divě lomcuje, mozek roztrhává na malinké cáry, jak mi hlava, ruce i nohy žížniví a zase chladnou v led, jak umdlévám a smysly mne opouštějí . . .

\* \* \*

Jsou skoro tři hodiny z rána.

Přišel jsem právě domů. Mám plné srdce naplakaných slz. Ani jsem svíčku nerozsvítil, jen svrchník jsem odhodil a klesl do bílých, prochladlých podušek . . .

Ach tak divně je mi, věřte mi! Tak jakobych všecko ztratil, co mi v duši vzplálo nejjasněji, jakobych stál dlouho nad hrobem všech těch svých v nocích vyplakaných, za dne věčně hledaných hraček své rozmazlené duše, nemohl se od nich nijak rozloučiti a jen s bolestí poslouchal jak smutně sténají hroudy dopadající na jejich rakev.

Pochovali můj život, pochovali mou radost. Všecko jsem ztratil, všecko mi vzali, ba že, všecko! Ode všad šklebí se již jen špína, bída a klam. Nic mi nezbylo, pranic. — A nejbolestnější při tom je, že vím, že zas zítra vzduch zachvěje se zlatem slunce, květy nepřestanou vonět, svádět, spíjet; tam někde daleko zavzdychají mechy svá roztoužená přání v náručí lesů, ptáci vysoko se zamihají, zakřičí radostí a rozezpívají se milostí; všecko bude stejné, všecko jak vždycky, jak bývalo; tentýž jas, smích, půvab všude, jen ve mně zbude to umírání . . . .

Tak tesklivě klinká ten umíráček —

A ženy budou právě tak krásné, tak opojivě krásné; a budou zpívat a budou šeptat ty staré i steré svoje pohádky všem, všem; budou se mazlit, vezmou ustrašené něčí srdce do svých malinkých, hedvábných rukou, budou je hladit a líbat, k udušení líbat, smát se budou tomu jeho vřelému tlukotu . . . Ach smát se budou . . . Jen jedna již ne — ta ne! Ta, která mne přece jen milovala, která tu chodila mým pokojem šťastná, že mne uchvátila, vděčná za každý polibek, ta, která snad již nežije, spí mrtvá vedle svého šťastného chotě, otrávena . . .

Ona se otrávila — a já — já — chachá, můj ubohý sen! Moře, moře, moře a tichounké žbluňk!

Hm, půjde to také bez něho!

Rozsvítíme a — a . . . Ta zima a zas horko i ty pitomé slzy, jsou opravdu zbytečny! Bude to přece tak snadné, vše tak jednoduché, tak ohromně jednoduché. . . .

Vstávám a děším se té tmy kolem. Nic nevidím, pranic; jen dva světlé pruhy tancují po mém stropě, vztekají se a větší z nich se chechtá, třese se samým smíchem. — Proč? Nechápu, proč nedůvěřovat! Ba, síly mám dost — netřeba se smát.

Rozsvěcuji svíčku a mám na chvíli tichou radost, že jsem vyhnal ty dva světlé pruhy z pokoje. Nepotřebují žádných svědků!

Chodím sem i tam. Uklízím trochu po pokoji.

Pod svícnem nalézám dopis. Dívám se na obálku, ale nepoznávám písmo. Ostatně je mi teď úplně lhostejno, kdo na mne vzpomněl. — Nezajímá mne to — — Rozsvícím lampu — chci míti hodně světla. Taková malá slavnost, hehé! Shledávám své peníze ve všech kabátech, balím opatrně do papíru a konečně vyhazuji ven, na ulici. — Tak, teď klaply. — Nu, a teď snad bychom — Vzal jsem revolver a nabíjím několik nábojů. Líbám jeho hlaveň a líbám ji znovu . . .

Snad ještě něco — napadá mi a chodím znovu po pokoji. A znovu čtu drobounké, jako třesoucí se rukou psané písmo na obálce dopisu.

Smilujeme se, povídám, naposledy si promluvíme s lidmi — a se smíchem trhám okraj obálky,

Hm — Žoška! Tedy přece se odvážila a píše . . .

Drahý a milý pane!

Měl Jste mne vždycky tak oddaně rád, cítil Jste se mnou ve všech chvílích a přál vždycky mému štěstí. Snad Vás tedy potěší, ač snad překvapí, když oznámím Vám prvnímu, (Jste skutečně ze všech lidí na světě první, kterému své veliké tajemství svěřuji; vážila jsem si vždycky Vašeho přátelství), že mne babička zaslíbila zdejšímu panu správci Vorlovi. Jsem nevěstou, můj drahý příteli, a jsem radostí opravdu poblázněna. Nehněváte se proto na mne, vidíte? Zůstane Vám vždy za vše vděčna Vaše Žofie.

Podržel jsem psaní nad svíčkou a když vzplálo, rozšlapal jsem jeho troud na zemi.

V řasách stály mi slzy. Plamen lampy i svíčky se tříštil, chvěl a skákal před mýma očima. Shasil jsem oboje.

A v tichu a pusté tmě, které následovaly,

přiložil jsem revolver ke spánku a zmáčkl kohoutek — — — — —

Tak jsem si smrt nepředstavoval!

Ležím na posteli a kolem mne se seběhli domáci. Je chvíle zděšení v celém domě. Slyším namahavý škytot své posluhovačky. Je mi jí líto, pozoruji, že si mne přece vážila, že jsem jí nebyl lhostejný.

Chci jí říci, aby neplakala, že je mi dobře, sladce, že mi nic neschází, že necítím nijakých bolestí — jen ve spánku trochu — nu což! . . . Ale ústa má jsou ztuhlá — — Snažím se pohnouti rukou, prstem, ale namáhám se zbytečně. Jsem úplně bez vlády, mrtvý. Nemohu pohnouti tělem, ani otevřít na chvíli víčka očí. Nevidím nic, jen slyším . . .

Tak tedy umíráme, myslím si, a vzpomínám jak mi chuva v zlatém mládí vyprávěla, že mrtvý člověk cítí, slyší a ví o všem, co se kolem něho děje, dokud nepříjde kněz, nepožehná mu, neřekne své requiescat a nepokropí čelo svěcenou vodou.

Necítím hrůzy z toho všeho, jen se divím, že tak podivně lidé umírají. —

Přišli lékaři.

Mluví se po tichu, chodí po špičkách, volá se na někoho dolů na schody. Cítím, jak kladou na mne ruce, sahají mi na čelo, na ruce, na prsa, Nejraději bych to všecko vyhnal ze svého pokoje — ani umřít člověka nenechají . . .

A náhle mi napadá, že mne zakopou, že budu musiti stále jen tak pro sebe mysliti, bez pohnutí vzpomínati sám a sám, až tělo mé a mozek vyschne, zetlí zpráchniví . . . . Bylo by přece jen hrozné, kdyby kněz nepřišel — —

Je nesnesitelné, slyšeti kolem pláč, naříkání, modlitby a nemíti pro to slova utěchy; nechati si klidně líbat ruce tou starou ženou, bez pohnutí, bez odmítnutí, beze studu . . . . A tak se mi zdá, jakoby ani to srdce nepřestalo tlouci, nepřestalo bolet, nepřestalo bláznit . . .

Začíná mi být úzko, snažím se vší mocí vykřiknout, upozornit nějak, že nejsem mrtvý, že je to vše jen zdánlivé, aby se mnou měli slitování, aby kolem nebreptali taková hrozná, tichá, smrtelně studená slova — — A ta rána ve spánku tak pálí, tak nemilosrdně pálí — Někdo mne

Z VÝSTAVY SPOLKU »MANES«.



STANISLAV SUCHARDA.

POKLAD.

bere za hlavu, někdo mi hladí vlasy — a v očích mám plno vody i v ústech, rány se někdo dotýká řevavým železem . . .

Musím vzkřiknout, musím, katani, vrazi, psi . . .

Otevírám zvolna oči, zamíhalo se mi červené světlo svíčky — —

— Žije — slyším, jak někdo povídá a napomíná, aby bylo ticho.

— Žije — opakuje někdo druhý třesoucím se hlasem, jakoby to chtěl oznámit ostatním.

Pak je zas chvíli ticho.

Jsem přece jen padouch, sketa — myslím si a breptám to zvolna, třesoucími se bolestí rty, lékaři, kteří klečí u mé hlavy a vymývá mi ránu . . .

Uplynuly dva dlouhé roky a já vytrval a nezapsal ni jediného slova, ni jediného dojmu, scény, příhody, kousek štěstí či bolesti svého života. Přišel jsem tomu na chlup! . . .

Psáti denník! Chachá! Není ve světě opravdu nic směšnějšího a nebezpečnějšího nad takové ubohé zápisky. Jsou to dokumenty, jež člověk píše, aby dokázal, že je vlastně všechny barvy hrající chameleon —

Uplynuly dlouhé, nekonečné měsíce, které měly leccos zajímavého, co by se nemusilo jen tak lehce hodit pod stůl, ale přes co člověk již přejde s takou lhostejností, chladností, s drzým smíchem, úšklebkem či pohrdáním již jen proto — protože je právě chameleon.

Ale dnes učiním slavnou výjimku a zapíšu sem několika jen slovy to, co již nemá nižádného vztahu k mé osobě, či lépe řečeno, přeměním dnes svůj denník ve farní matriku.

Manžel Olgin mi před týdnem na krásně zlaceném lístku oznámil, že mu jeho roztočilá choť Olga povila zdravého prince a Žoška, má čistá, svatá paní Žoška darovala včera život princezně.

Rostež a množtež se! Silné jak smrt jest milování! —

Z VÝSTAVY SPOLKU »MANES«.



STANISLAV SUCHARDA.

POKLAD.

## ZIMNÍ VEČER.

Je po západě V pokoji mém stíny  
svá těla zvědavá vztyčují v koutech,  
myšlének hlavy kladouce si v klíny.

Vzduch teplý, milý, sněním prosycený  
se chvěje teplem, které sálá z kamen,  
jichž dvířkami zřím popel rozžhavený.

A po podlaze dlouhé rudé čáry  
se táhnou od nich, proudíce v mou duši  
o touze srdce nápěv jakýs starý.

Jak vůně růže polotmou se vplítá  
tremolo houslí, jež mi v hlavě pění,  
a v šeptu harfy Štěstí motýl lítá — —

## JEJÍ OBRAZ.

Pst! Ticho! Ticho! . . .  
Slyšíš? . . .  
Hynu v citu,  
jejž vzdálený ten obraz rozžal v duši!

Och, ještě jednou, jednou zazvuč mi tu,  
a rozkoší já rozplynu se celý . . .  
A chvíli ticho — mrtvé, strašné ticho —  
pak zas ty zvuky v sluch mi zaletěly!

To světlo v hrudi . . . Bělost jeho vzrůstá . . .

To obraz Tvůj, jež jsi mi darovala  
v polibcích zvoní o má horká ústa.

## ADAGIO.

Usínám . . . Tiše! . . . Adagio dechů  
mých vlastních prsou podivně mi zvučí,  
jak polibky, a úpal slunce v mechu . . .

Kdos šeptá . . . šeptá . . .  
Sny se o čems radí . . .  
V dalekých krajích velký motýl lítá,  
chvilkami zlehka sedá na kapradí . . .

A vidím v duši oči smaragdové  
s obočím černým . . . hluboké . . . hluboké . . .  
jak studánka, v níž na dně Božství plove . . .

## DVĚ ŽENY. — NAPSAL V. OTOMAR. — (Pokračování.)

Tak uplynul celý rok a byl zase podzim. Někdy s otcem přišla na nádraží a ve shonu lidstva nalézala tam jakés osvěžení.

Jednou však . . . to bylo večer; celé nádraží planulo v elektrickém osvětlení a vlaky se střídaly, že nebylo konce tlačenicím a proudům lidstva. Vstupovalo a vystupovalo se téměř současně. A tu přihnal se s rachotem rychlík. Mžikem byly zotvírány dvěře — a tu z jednoho kupé vystoupil Václav se svou ženou. Splynuli s proudem lidí, ale neztratila je s očí. Cítila, že se chvěje. Jen aby jí nespátril!

On ji však spatřil. Radostný úsměv na okamžik ztuhl mu ve tváři. Potom se však obrátil k Cili, podal jí rámě a vedl ji opatrně k východu. Na Vilmu se víc ani nepodíval, boje se, aby ho nespozorovala.

Též v jeho srdce zasáhnul blesk. Bože, celý rok na ni nemyslí, celý rok žil bez ní a šťastně; a sotva vstupuje zas na domácí prah, musí ji potkat. Není to osud, hrozný, pitomý, nešťastný? A jediný pohled stačil, aby v prach rozmetl všechnen jeho mír. Myslí si, že zapomenul, a srdce, hloupé srdce . . .

Hněval se opravdu, nevěda sám na co. Nejvíce na sebe. Ale sotva vyšli z nádraží, vrátil se mu zase šťastný rozmar a vesele přišel do svého bytu k matce, odkud odjel před rokem.

### VIII.

Vilma milovala nade vše podzim.

Chodíc v lese, kde v barvách žlutých a červených umíralo listí, sbírala poslední květiny. Byla to zvláštní kytice. A při tom, vidouc kapli v dálce na hoře na konci obzoru vzpoměla na Václava, jak mluvil jí mezi tancem ve Střelnici o tom, že rád se dívá na tuto kapli, kam dosud nepřišel. Též on miloval tyto lesy a nyní jest daleko pryč . . .

Později, když brzy nastával večer, chodila jen do parku, který byl úplně opuštěný v pozdější hodiny. Vidala ráda západ slunce, ty velkolepé obrazy na nebi, v pozadí tmavých alejí. A tichý smutek a smutné štěstí odnášela s sebou z těchto procházek.

Tu Václav přijel. A zima byla již docela blízko. Zvláště jeden večer oteplilo se, jakoby měl v noci padat sníh.

Chodila hlavní alejí, ačkoliv se již stmívalo, nemohouc odloučiti se od kouzla své samoty. Zde, vidouc se tak nepatrnou v ohromné rozlehlosti vesmíru, ztrácela myšlenky i city . . . A když zaznělo klekání, bylo jí, že se musí modlit, a byla-li čeho schopna, pak to, co jí plnilo, byla jen modlitba za štěstí všech drahých a za — — Najednou vysoký, statný muž přicházel jí cestou vstříc. Prve než ho poznala, zachvělo se jí srdce.

Kdyby to byl on! O, že kdy sem chodila. To mohla přec vědět, že je zase zde a že nebude pořáde doma. Nešel by však sám, šel by se svou paní. Radost, že to nemůže být on, plnila ji každým krokem. A když byla docela blízko, seznala, že je to Václav a že je plna náhlého štěstí, že jej vidí. A než se setkali, věděla o blouznivém přání, aby s ním zase mluvila a jak je ráda, že jej vidí. Pozdraví-li však a půjde mimo?

Půjde-li chladně, cize, lhostejně mimo?

O pak nechce nikdy víc jít ven, aby ho nemusila potkat.

Václav však, který přiblížil se jí z pouhé zvědavosti, poznal ji teprve v posledním okamžiku. Jsa dobře naladěn, neztrácel duchapřítomnosti. Pozdravil Vilmu a ptal se jí, dovolí-li, aby jí byl společníkem?

Přikývla mlčky a tu vrátil se s ní v úmyslu, ji doprovodit.

»Ta dlouhá alej«, rozpovídal se, »podívejte se, jak vypadá, jako dvě stěny, čím dál tím tmavší; jakoby zarůstala do tmy, a pořád více se súzovala, tak že člověk až dostává strach. Kolikrát jsem se tu již nachodil a kolikrát jsem si přál, aspoň trochu moci vyjádřiti to, co cítím. Malíř nejsem a mluvím-li, nevím, zda slova vystihují mou představu. Podívejte se na nebe, jak jest bledě zelené; a měsíc, jak roste nad námi. Tak to připomíná« (tu se zarazil a nedopověděl: jak jsme šli spolu ze Střelnice). Nechtěje uváznouti v sentimentálnosti, jal se jí vyprávěti o svém manželství, cítě se k ní v poměru vzrostlého muže k děvčeti o mnoho let mladšímu.

»Narodil se nám také hošíček, bude se jmenovat Milouš, v neděli budou křtiny.

Z VÝSTAVY SPOLKU »MÁNES«.



LUDVÍK KUBA.

VELKÁ MÍSA U PODĚBRAD.

»Psal jsem i Julovi, aby přijel. Myslím, že to udělá.«

Mlčela téměř po celou cestu.

»Věřte, teprve když je dítě, počíná láska. To před tím jsou mátohy a nesmysly. Mne nesklamalo manželství, jsem úplně spokojen«, tak se vyjadřoval ve svém egoistickém štěstí, nechápaje, že Vilmu to as málo zajímá. Při některých místech poznával, že mluví k ní trochu příliš důvěrně, asi jako k soudruhu, nebo k sestře.

Kdykoliv se zarazil v řeči, cítil její významné mlčení, ale zase mluvil dále.

Jemu dokonce bylo to nějakým zvláštním potěšením. K nikomu neměl tolik sdílnosti, jako k ní. Neuvažuje kouzlo její přitažlivosti, poddával se mu. Zdálo se mu, že podle něho jde jeho dávný, nejlepší přítel; takový, k němuž netřeba mít zvláštních ohledů. A právě tento pocit svobodné nenucenosti byl mu po dlouhém čase tak novým a vzácným, že se mu docela poddal.

Když přicházeli k jejímu bytu, vzpoměl si, že mluvil stále jen o sobě. A což, jak ona se měla celý rok? ptal se důvěrným tonem, lhostejný v srdci, tak pro forma. A jak se má dnes?

»Je mi smutno«, řekla a lehce se zachvěla.

Pokrčil rameny, smekl klobouk a s pozdravem odešel.

»Tak«, pravil si, »a víckrát už nikdy. A teď rychle domů.«

Doma se podíval na hošíka. »Co dělá náš chlapík?« obrátil se k Cili.

»Teď spí, ale před chvílí ještě koukal.«

Sedl si k němu, dívaje se, jak to mrně tiše dýchá, tváře červené jak cihla.

Ale ku podivu, to rodinné štěstí, o kterém tak horlivě vyprávěl Vilmě, za chvíli nepoznával. Jenom ne mluvit! Slovy se cit jen vyplývá.

Zachtělo se mu kouřit. I šel do svého pokoje, zapálil si doutník a rozložil se na pohovce při



samém okně. Měsíc bylo vidět a celý pokoj byl jím osvětlen.

Hle, to je týž pokoj, ve kterém ztrávil své mládí, své mládenectví, kde nechal svou svobodu. Celý rok manželství zatím uplynul. Jaký to byl rok? Ještě nikdy ho nesúčtoval. A teď leží na pohovce a může jej súčtovat. V rychlosti přeběhl několik významnějších svých upomínek. A teď teprve začíná žít. Ale což, je-li to jeho jediný možný, jeho pravý život? Právě tak, jako si vzal Cili, mohl si vzít kterékoliv jiné děvče; arci musela by být hezká a Cili se mu před rokem tuze líbila. Dnes je mu trochu všední její krása. Jest v ní málo nuancí. Týž výraz, týž účes bleďých vlasů, týž pohled modrých očí. Arci, arci, Venuše. Nu, dejme však tomu, že takových je na tisíce ve světě, která z nich je ta pravá? Náhodou seznámil se s jednou. Náhodou (arci pak neúprosnou logikou přírody, tak jako když obilí přijde do stroje a musí dál, ať se s ním děje cokoli), tedy má dítě, které je zdravé. Nemusil mít žádné, nebo mohl mít děvče, nebo mrzáka . . . krátce, celý jeho nynější a budoucí život ve svém determinismu je pro jeho osobu náhodou. Byl by musil nestudovat, nebo být hlupákem, aby toho si nebyl vědom. Pokud se cítí při tom spokojeným, je dobře; přijde-li však k utrpení a k obětem, neví, jak mu bude. Podstoupí zajisté všechno pro svou rodinu, ale to, co mají ostatní lidé, víru a důvěru v Prozřetelnost, tu nebude a nemůže mít nikdy — — —

V tom otevřely se tiše dvěře a vešla jimi Cili. Spatřila oheň doutníku a překvapena osvětlením měsíce, teprve za okamžik rozpoznala Václava.

»Co pak že si nerozsvítíš?« ptala se a přišla k němu.

»Je zde dost světla, pojd' a sedni si«, řekl, přitahuje ji jemně k sobě.

Snad ona pochopila též krásu onoho okamžiku, nebo nevěděla, co říci.

Položil její hlavu na svá prsa a tiše celoval jí vlasy.

»Já tě mám ráda, tolik tě mám ráda«, šeptala mu, objímajíc jej.

»Neříkej mi nic«, prosil ji snažně. Bylo mu, jakoby v srdci cítil bolest, kterou může zahojit

jen drahá hlava ženy, spočívající na jeho prsou. Připoměl si v té chvíli jediný okamžik slabosti v útlém věku, kdy mu kdos ublížil a on šel vyplakat se na prsa své maminky. A teď přišel opět okamžik slabosti, druhý to v celé jeho minulosti. — — —

Jula nezamítnul pozvání a přijel na křtiny.

Byl velice dobře naložen a zdálo se, že mladá máti jest osou jeho dobrého rozmaru. »Ty«, říkal Václavovi, »mně se tvá žínka moc líbí. Ani bych byl neřekl, že se z ní udělá tak hezká panička. Opravdu, kdyby byla svobodná, já nevím.«

»Snad nemyslíš, že budu žárlit?« přerušil jej Václav opět v žertovném tonu.



»Škoda, že jsem ji nepoznal za svobodna. To zase ty bys byl mým kmotrem, co?«

Václav pokrčil rameny.

»Ale poslouchej«, vzpoměl si pojednou Jula, když octli se sami, aby mohli klidně vykourit své doutníky. Při tom udělal několik silných tahů a zamlčel se.

»Co pak?« řekl Václav lhostejně.

»Vilma je do tebe celá zblázněná«. A zahalil se v oblak.

»Co to žvaníš?« pronesl Václav hrubě.

»Mluvil jsem s ní jednou v zábavě. Podřekla se.« —

»Ale prosím tě«, vybuchl Václav k úžasu Julovu a jal se chodit po pokoji. »Tohle ať víc neslyším! Odhodil doutník a vrátil se do společnosti.

Jula tím nepřišel z rovnováhy. Na stole bylo několik láhví rosolek, i jal se jimi častovat paničky u stolu. Nalévaje barevné tyto tekutiny do číšek, vyprazdňoval čile láhve, připíjel si sám a ťukal s ostatními; obdivoval proti světlu kmit barev a třpytný jejich jas a vléval pro zdraví všech sobě do útroh.

Václav mlčel; ačkoli se ovládal, lehounká vráska vyvstala mu na čele. Což, kdyby to byla pravda? O, jak lomcoval jím vztek při pouhém

pomyšlení na možnost onu. O, pak by Ji musil zničit, neboť nechtěl obětovat své štěstí. Ona přišla by mu je vzít? O, jaký by z něho byl barbar! Rozdrtil by ji svýma rukama . . . Živě si představoval, jak by ji zardousil. Má bílou šij . . . A do očí by se jí nepodíval, protože má v nich ďas ví co. O kdyby jen chtěla začít!

Ale což, jestli Jula je ten starý, osvědčený žvanil? Musil se na něj podívat, jak dělá hloupé grimassy a vtipy. Komediant. Musil by být ze dřeva člověk, aby se mu nezasmál. »Prosím tě, nalej mi také trochu likéru, než všechn vypiješ«, řekl mu udobřen a v smíchu.

## IX.

Zvolna mýjela zima. Nic nerušilo jednotvárné štěstí Václavovo. Zvyklý rodinnému krbu, netoužil ani po společnosti, na nejvýš po divadle; dlouho však nedávali nic po jeho chuti. Až konečně jednou na večer pravil Cili: »Přichystej se, dnes půjdem do divadla. Dávají Carmen —« »Co dávají?« ptala se překvapena.

»Carmen, operu od Bizeta«, řekl, trochu nervosně. — Šla tedy s ním. Při představení Carmen nevitězila tak svým provedením, jako svou hudbou, chvátající v před a strhávající sebou posluchače. Potom interpretkou hlavní role. (Příště dále.)

### Z KONKURENCE NA ZNAČKU KNIHKUPECKOU.



— Dne 22. února zemřel spisovatel pan ANT. VÁŇA, městský diurnista. Padl dříve, než se rozepjal. Osud, dav mu básnickou vlohu, odepřel k ní tvrdých pěstí proti sprostým svodům a mstám života, a tak mladý nadaný člověk znikl v bídém živoření. Toto však příliš podobá se špat-

ným povídkám o nešťastných umělcích, než aby bylo vkusno je nad hrobem vypravovat.

Z prací, jež po Váňovi zbyly, jsou nejznámější tři pilné převody Coppéea, a sice jeho: Poutníka, Anděla Páně a Oliviera. Význam těchto děl pro českou literaturu je zajisté

menší překladatelovy námahy s nimi, leč v oné mrtvé době před osmi lety, kdy alespoň bylo počato s jich uváděním k nám, i Coppée byl trochu jarního dechu.

Současně, veden srdcem, jal se však Váňa překládati Verlaina a sice, soudě dle značných ukázek v našich periodických listech, s takovým zdarem, že by byla škoda, kdyby tyto převody neměly býti sebrány a vydány v knize. Doufáme, že nalezne se někdo z přátel, jenž se dá tomuto snadnému úkolu a získá si tak zásluh o věc a opatří širší paměť zemřelému.

»Pták zřekl se svých křídel« — napsal sám o sobě. My, které jeho osud tolik urazil, pravili jsme, že byla mu zlomena. Leč ať již tak či onak, básnické utrpení nesl přece kdys a za plody toho budiž ho vzpomínáno čestně a přátelsky!

☆

Způsob, jakým referováno bylo v předchozím čísle V. S. o příloze časopisu »Der Architekt«, obsahující práce školy Wagnerovy, zavalil podnět k různým diskusím. Také článek níže položený povstal mezi nimi; redakce pak, dávajíc mu ochotně místa, ponechá další slovo svému referentu.

— MODERNA ČI SMĚR NÁRODNÍ? (Z kruhů architektů.)

Svůdná hesla o novém slohu víří vzduchem; renaissance nové architektury nastává. XX. století bude míti vlastní, nový sloh. Toto nové učení má své proroky, apoštoly a učedníky, kteří nadšeně hlásají svoji víru.

Nová víra není vírou naší. Také nás nový proud zasáhl. Dlužno tedy s ním počítati a zaujati k němu stanovisko určité a přesné, nemáme-li býti hříčkou vlivů dnes takých a zítra jinakých, které dokumentují, že také pro umění naše platí známá věta: Praha leží mezi Berlínem a Vídní.

Vítáme sympaticky nový směr v architektuře, pokud jest novým. Také my chceme býti syny své doby, pro nové úkoly nová řešení hledati, pro nové potřeby nové formy. Chceme jíti též ku předu, ne nazpět. Vítáme obrození nejvážnější z umění, architektury, dosazení její na prestol, kterého byla zbavena; avšak chceme, aby obrození toto vycházelo z vlastního našeho nitra, aby vzniklo vlastní naší prací, aby naše vlastní krev na něm lpěla, aby pro naše české umění znamenalo to též více, než pouhý pokus mody; postavením na vlastní nohy, vymanění z vlivů cizích, najmě německých, ať pocházejí z Vídně či odjinud. Moderna v architektuře!

Jak postaví se čeští architekti k tomuto heslu? Pohlížíme-li na tyto nové směry klidně, bez předsudků, jeví se nám jen co nová fáze přirozeného vývoje, který přijíti musil, jsa od let připravován. Jdeme-li v před, spějeme-li výše, není to zásluhou jen naší, nýbrž též našich předchůdců, na jichž ramenou stojíme. Jak to stojí v bibli? Abraham zplodil Isáka, Isák Jakuba atd. Totéž platí i o umění. Před proroky dneška byli jiní, kteří též s nadšením, s neúmornou pílí, s celou mohutností tvůrčí síly nové dráhy razili.

Připustíme, že Hansen, Semper, Ferstel náležejí už k starému směru; zbývá nám celá řada jiných, kteří díly svými vykonali mnohem více, nežli oni, kdož tendenci svou propagují slovem i písmem, a kteří největší mistři jsou v moderní reklamě. Jest Garnier dnes vieux-jeu, mistr, který stvořil největší monument století, a jenž vskutku dovedl býti svým v době, která neměla ani potuchy o nových směrech, a jehož rázovitost ceněna bude po staletích?

Datuje se vskutku od včerejška teprv směr tento, teprv od nastolení Wagnera I. na professuru vídeňské akademie a od vydání brožury jeho »Moderne Architektur« a zvláštní publikace »Aus der Wagnerschule«?

Upadlo snad v zapomenutí vystoupení Wallota, Thiersche, eruptivní rozmach Schmitze, tiché působení geniálního Neckelmana?

Nebyl novým conte Sacconi, vítěz pomníku Viktora-Emanuela, d'Aronco a j.?

Všichni tito, a jiní ještě, kteří jmenováni nebyli, byli neb jsou moderními alespoň v té míře, jako Wagner. Ostatně není to ani Wagner jako architekt a učitel sám, který s tak ohromnými pretensemi vystupuje, nýbrž jeho škola. Co Wagner dosud vytvořil, nenese daleko onu pečeť revolucionářskou, kterou bychom od něho očekávali.

Ani nejnovější jeho díla, stavby okružní vídeňské městské dráhy nenasvědčují tomu, že by jakýsi nový sloh jím nalezen byl. Jeho starší práce, návrhy i stavby provedené, dýší pak zrovna oním klasicismem, dnes jím tak kaceřovaným. To pak, co dnes tvoří hlavní známku tak zv. Wagnerovského slohu, na př. rozčlenění fačady činžovního domu v mohutné pilíře s nesenou hlav. římsou a potlačení samostatného arch. orámování oken — bylo před čtvrtstoletím již v Paříži používáno a do dnes se tak děje.

Co dnes u Wagnera právem se uznává, velikost rozvrhu, ovládnání největších mass, pochází ze stejného zřídla, ze kterého čerpali všichni mistři současní — práce z »Ecole des beaux arts« v Paříži.

Vystoupení Wagnera není z daleka tak revolucionářské, jak se myslí. Odečteme-li notnou dávku frázovitosti sebezpečování, zbývá v jeho programovém spisu »Moderne Architektur« tolik dobrého, že bez rozpaku většinu podepišeme i my všichni, kteří se hlásíme k jinému praporu. Jen nepatrné části zásad projevených musíme odporovat.

Leč vrátíme se ku thematu vlastnímu, poměru nás českých architektů k moderně.

Sledujeme-li pozorně všechny zjevy současné produkce architektonické v cizině, nenásleduje z toho, že bychom chtěli dáti se do vleku toho či onoho směru. Degradovali bychom sami sebe, zapřeli bychom vlastní svoji bytost, dokázali, že dovedeme býti jen imitatory, ne však tvořícími umělci. Úkoly, které nám doba ukládá, jsou v podstatě jiné, než v cizině; hospodářská odvislost našich zemí má v následku, že na velkolepé stavby toho druhu, jaké má cizina, pomýšleti nemůžeme. Není u nás fondů pro stavby milionové. Z toho následuje, že ráz našich staveb jest skromnější, intimnější, že není vypočítán na dojem, vzniklý ohromujícími rozměry a nádherou vnitřní. To jsou poměry všeobecné,



A. MUCHA.

se vyvine na podkladě historickém. Mohou-li ve Vídni, v Berlíně a jinde blouzniti o novém, moderním slohu, jako o něčem nebývalém, chápeme to, neboť města tato nemají valně památek uměleckých z dob minulých. Tam, kde nemusí se bráti zřetel na minulost, možno tvořiti nově, a připustíme to i dobře a krásně. Nezapomínejme však sami na sebe.

jež jistý směr nám určují,

Jsou dále poměry národní — které nám co architektům českým ukládají též povinnosti, zůstati svými.

Bude-li se u nás stavěti tak, jak se staví ve Vídni, aneb v německé říši, bude to důkaz, že mezi kulturou naší a německou není žádného rozdílu, či jinými slovy, že dovedeme se všem cizím vlivům assimilovati.

Jako si ceníme Manesa, Aleše, Myslbeka, že dovedli přivést k platnosti ráz národní, také v architektuře platiti bude rázovitost vlastní více než dokonalost, získaná studie vzorů cizích. Rázovitost tuto nepřivedeme ovšem ani školou, ani články v novinách; ona za příznivých poměrů vyvine se sama sebou. Tolik jest jisto, že nevznikne jako sloh nový, nýbrž že

by daleko meze tohoto článku, kdybychom chtěli vyvracet falešné tvrzení toto. Každý pokrok jest dílem doby předchozí, v umění není skokův, nýbrž nenáhlý přechod. Řekněme, že gotika jest pro nás mrtva, pak zbývají nám slohy dva co východiště, co základ, na němž budovati chceme sloh vlastní. Volba není nesnadná. Tak zv. renaissance česká i pražský barok jsou slohy naše. Ona značí dobu samostatnosti naší, tento dobu našeho největšího národního úpadku, ponížení duševního, úplného vítězství katolicismu nad odbojem husitství. Barok jest u nás zastoupen skvěle, jako nikde jinde — ale bohužel, jsou to díla naturalisovaných Němců neb Vlachů.

Jako renaissance jest východištěm pro všechny slohy ostatní, i dnešní modernu, tak také renaissance česká může býti východištěm pro modernu českou. Znám, že vývin slohu vedle schopností uměleckých podmíněn jest též vlivy lokálními, hlavně též materialem. Stavby pražské nejsou z kamene — který nám schází — nýbrž jsou to stavby omítkové. Nuže, renaissance naše i barok jsou slohy specificky omítkové, ona svým sgrafittem, tento svým štukem.

Pravda, že dosavadní pokusy více méně se přímo opíraly o vzory staré. Tak daleko ovšem nejdeme. Je-li jaký pokrok možný, nesmíme spokojiti se s pouhým nápodobením, nýbrž musíme na daném základě jíti dále, tvořiti ze svého a ne trávit z toho, co nám minulost zachovala. Že jest to možné, dokazuje na př. zemská banka a některé stavby Wiehlovy. Nepopíráme toho však, že by brzo musila nastati přirozená reakce, kdyby se sloh tento měl pěstovati na dále tak, jako dosud. Štít, sgraffitto, portál s kovaným světlíkem — to jsou elementy, které se brzo vyčerpají.

Byl proveden důkaz, že renaissance česká hodí se nejen pro stavby soukromé, villy, zámky a domy činžovní, ale též pro stavby monumentální. Máme již banku, radnici, museum, lázně, školy, ba i zdařilý pokus s divadlem ve slohu tomto. Že jest rázovitým, nepopře zajisté nikdo. Slušte tuto rázovitost s moderností, a dosáhneme toho, po čem toužíme: svého vlastního slohového zabarvení, jímž odlišíme se od ciziny. Ráz tento nesmí být jen tužbou nás architektů, nýbrž

celého našeho českého světa, on musí býti od nás žádán a náležitě ceněn! Dosud se tak nedělo. Při konkurech architektonických rozhodují jedině ohledy praktické, ostatní je vedlejší. Bylo by šílenstvím ovšem, chtít opak; každé dílo arch. jest zároveň dílem technickým, jehož požadavky uspokojeny býti musí plnou měrou; přihlížeti však se musí k tomu, aby každé dílo takové bylo též dílem uměleckým a mělo svůj ráz. U nás se staví do roka mnoho škol, kolik z nich však může činiti nárok na cenu uměleckou? Šablona zde vládne. A to nejen po venkově, ale i v Praze, Znáte jedinou pražskou školu, která by byla okrasou města, v rázu pražských památek? I pro Malou Stranu nedocílíme jiné stavby, než školní kasárny s »monumentálními fačadami«. Neplatí tudíž výtky, že by renaissance byla slohem přežilým. Nové potřeby ukládají nám nová řešení, nové konstrukce a pak nové formy. Ano, nové formy! To jest to, co veřejnost vedle rázovitosti vlastní od nás s plným důrazem požadovati musí\*). V tom vězí tajemství, býti svými. Nespokojme se s tou zásobou, co nám ze šťastnějších dob zbylo, pracujme dále, každý dle toho, jak vlastní cit mu káže. Význačnou známkou Prahy jest její malebnost. Příroda sama učinila ji tak krásnou, doba pak vznešenou. Znivellujte ji, zastavte ji

\*) Zásadou poslance Kaftana zůstane, že navrhl, aby zemská banka provedena byla ve slohu české renaissance. Návrh z počátku nás odborníky zarážel, ale, jak výsledek ukázal, byl velmi šťastný.

nádhernými činžáky ve vinohradském slohu — a veta bude po její kráse. V rázovitých ulicích pražských pro modernu s nekonečnými frontami, jednotvárnými fačadami, horizontálními římsami není místa. Zničili bychom tím jejich malebnost a jejich charakter. Že takový přirozený další vývin slohu možný jest, dokazuje architektura v Belgii a Hollandu. Tam mají svůj sloh, rázovitý, poutavý, hodící se k rámci malebných měst tamějších, ač neschází na pokusech, přivést tam slohy cizí.

V předešlém čísle V. S. vysloven byl stesk, že nemáme učiliště, na němž pěstován by byl směr moderní na způsob školy Wagnerovy. Ten nedostatek snad sneseme. Kořen zla však vězí jinde. Že škola naše technická nevykazuje takových zevnějších výsledků, má svou příčinu v hříšné, přežilé organizaci vyučování, v níž stavitelství a architektura vykazuje se příliš krátká doba vyučovací.

Na technice nepřednáší se ani všeobecné dějiny umění tím méně pak domácí. Studium památek domácích není počato do programu školního. Není dána učitelům příležitost, v rámci školy probouzeti v posluchačstvu zájem a lásku pro památky domácí, docela pak ovšem ne, směr tento při návrzích pěstiti. To jsou poměry, které přes noc změnit nelze. Co však leží v mezích možnosti, jest zřízení stolice pro historii umění domácího.

Za dnešních poměrů, kdy tak mnohým pražským památkám hrozí osud zničení, měla by stolice tato ten význam, že ge-



B. KNÜPFER.

STUDIE.

nerace mladší vyšedší z techniky, s jiným zájmem a porozuměním na naše památky stavební by pohlížela. Řekne snad: jest pozdě! — Lépe pozdě, než nikdy! B—k.

UMĚLECKÁ KOMISE zřekla se součinnosti s městskou radou pražskou. — Stalo se, co dávno bylo předvídáno: postavení umělecké komise při městské radě pražské zcela znemožněno, když její lopotné práce byly bez odůvodnění městskou radou zamítány, když rad jejích naprosto nedbáno, ano když co chvíli o starobylém i malebném rázu Prahy proti její varovnému hlasu rozhodováno. — Rozhodnutí komise sděleno měst. radě násl. přípisem:

»Slavná rado král. hlavního města Prahy!. Když se ku vyzvání slavné rady městské roku 1896 komise umělecká konstituovala, byla sobě toho vědoma, že z práce její drahému městu našemu může jenom tenkrát vzejíti prospěch, nalezne-li v slavné radě městské náležitě porozumění a podpory. Obavy, které jsme v té příčině chovali, zanikly prohlášením, že slavná rada městská nemůže přejíti přes úsudek odborníků v umělecké komisi sjednocených bez vážných důvodů ku dennímu pořádku.

Řada velenutných otázek, která tehdy byla nashromážděna, snaha po zachování starobylého rázu Prahy tehdy tak vroucně se ozývající přiměla nás k tomu, že nestarajíc se o to, aby výsledek práce naší byl zajištěn a v pevné víře, že slavná rada městská má upřímný úmysl učiniti v tomto směru vše, co jí možno bude, uvázali jsme se chutě v práci, abychom v čas předešli všem chybám, které se až dosud v tomto směru dály, a abychom při všem ohledu na četné a spletité okolnosti, jichž šetření bylo nutno, učinili vše možné ku zachráně cenných památek a věkopamátného rázu našeho města, jakož i k umělecké úpravě nových jeho částí.

Slavné radě městské bude snad známo, že pracovali jsme úsilovně, abychom zmohli nahromaděný materiál, že scházeli jsme se týdně, mnohdy i častěji, že konali jsme šetření místní, že jednotlivci z nás pracovali ještě mimo komisi připravovali skizy a návrhy, že vynasnažovali jsme se hájiti stanovisko naše i v komisi stavební atd.

Ale s politováním jsme spatřovali postupem času, že výsledky práce naší nesetkávají se v slavné radě městské s takovým souhlasem, jak bychom si toho byli v zájmu věci přáli. Dovídali jsme se o podobných nepříznivých usneseních z pravidla pouze z denních listů, čekajíc marně na řádné vyřízení. Řada otázek týkajících se úpravy města vyřizována byla vůbec aniž by byla slavná rada městská uznala toho nutnost obrátiti se na nás v té příčině o radu a umělecké komisi nezbyvalo než cestou každému občanu mimo radnici stojícímu volnou podati své námítky (náměstí Havlíčkovo, úprava Holešovic, úprava čtvrti sv. Vojtěšské).

Avšak přes o vše komise umělecká pracovala dále proniknuta jsouc důležitostí svého poslání, jakož i zodpovědností, kterou ustavením se oproti široké veřejnosti byla přijala, pracovala se zapřením a byla tak s to předložiti v červnu roku minulého svůj vlastní plán assanační co nejobjemnější práci svou týkající se úpravy této důležité části města.

Avšak i tato velká práce, které podjali jsme se na výslovné přání slavné rady městské, nedošla souhlasu jejího a návrh náš bez udání určitých důvodů zamítnut.

Dovodili jsme nesprávnost těchto, byť i povšechných důvodů, avšak na rozhodnutí slavné rady městské jsme nic nepozměnili, a práce naše položena ad acta i přes to, že jest jediným plánem assanačním, který vypracován jest na základě změnění čáry pobřežní a tedy jediným celistvým řešením nyní stávajícím.

Uvažovali jsme tenkrát, bude-li nám možno za takových okolností prospěšně pracovati dále, neb zdálo se nám, že naše jen věcně a nestranně činěné návrhy nejsou slavné radě městské vítány. Rozhodli jsme se přece setrvati přes všechny překážky, které se nám v cestu kladou, předpokládajíc, že slavná rada městská pochopí správnost našich pro blaho města našeho upřímně míněných návrhů a své jednání oproti změnění. Oddávali jsme se naději, že nastane po schválení našeho jednacího a organizačního řádu, který jsme již v květnu m. r. předložili, intimnější styk a upravení jednání mezi námi a slavnou radou městskou a že budeme míti příležitost delegáta slavné rady městské v našem středu řádně informovati, po případě návrhy naše v slavné radě městské sami hájiti. Ale nade vše očekávání ani toto přání nedošlo souhlasu slavné rady městské.

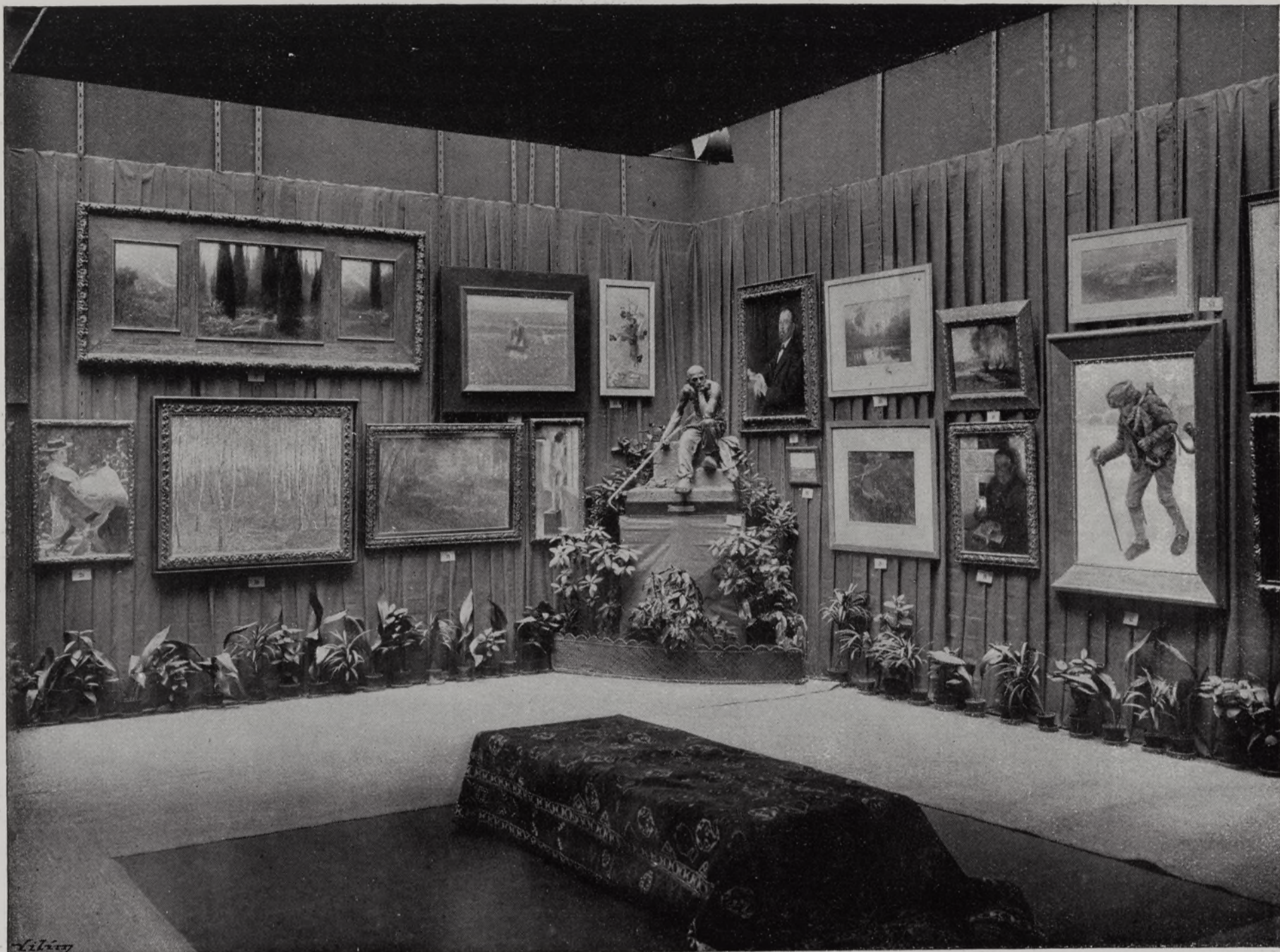
Slavná rada král. hlavního města Prahy dopisem ze dne 29. ledna t. r. sice velice lichotivými slovy činnost komise umělecké uznala, ale žádá ji současně, aby na upravení poměru svého ku slavné radě městské netrvala, předpokládajíc, že nebude třeba dobrý poměr a přátelskou ochotu slavné rady městské blíže pouze formálními normami upravovati.

Litujeme, že dle dosavadního jednání slavné rady městské právě na dobrý poměr a přátelskou ochotu její spoléhati nemůžeme, a doufali jsme v to, že mohouce se opírat v pevné upravení poměru svého ku slavné radě městské, budeme moci žádati to, co se nám při dosavadním dobrém poměru a přátelské ochotě se strany slavné rady městské nedostávalo.

Odepřením schválení jednacího a organizačního řádu umělecké komisi postrádá tato vši záruky, že s návrhy jejími bude řádně naloženo, ona nemůže žádati udání důvodů, proč ta neb ona věc byla zamítnuta, nemůže žádati o síly pomocné ku práci své potřebné atd. na základě upraveného poměru, nýbrž jest poukázána pouze na přátelskou ochotu slavné rady městské.

Tato záruka nám však pro další úspěšné jednání není dostatečnou a nemůžeme se proto zúčastniti prací dalších. Veliké jsou úlohy, před nimiž stojí město naše, a dalekosáhlé jsou následky jejich provedení. Celá úprava Starého města, Malé Strany žádají nalehavě o rozluštění. Řada volecenných uměleckých a historických památek jest dle nynějšího plánu regulačního ohrožena, a ráz města byl by úplně zničen.

Aby se tomu předešlo, jest nutno vypracovati plány nové s náležitým ohledem na památky staré a na ráz města, při všem šetření oněch stanovisek, jichž při úpravě měst dlužno dbáti. Úloha tato jest velká, obtížná a vyžaduje dokonalých studií a úvah, aby bylo lze vypracovati návrh takový, za který by umělecká komise mohla převzít plnou zodpovědnost. Má-li však takováto obsáhlá práce býti zdatně provedena, jest zapotřebí míti přesvědčení, že nekoná se marně; ale přesvědčení toto umělecká komise dnes bohužel nemá. Druhý



VÝSTAVA SPOLKU »MÁNES«

rok jest tomu, co neunavně pracujeme, ale výsledky práce této rozbily se o nepřízeň slavné rady městské

Ale i jiný důvod vede nás k tomu, abychom se vzdali své činnosti. Členové umělecké komise povoláni byli v době, kdy snaha po zachování starobylého rázu Prahy a památník její mocně žádala, aby od dosavadního postupu v té příčině bylo upuštěno a aby poskytnuta byla záruka, že těchto ohledů na příště bude šetřeno.

Umělecká komise převzala před širokou veřejností zodpovědnost, že postará se o nápravu v tomto ohledu. A čím se může dnes vykáhati! Veškeré její návrhy zůstaly buď neuskutečněny neb byly zamítnuty. Za její existence pokračuje se po způsobu starém. Hlas umělecké komise marně se ozývá. Budovy umělecky cenné se boří, průhledy se zastavují, na Malé Straně staví se čtyřpatrové domy, které hyzdí pohled na Malou Stranu a hrad králů českých, na něž s hrdostí jsme pohlíželi. Slovo naše u slavné rady městské nemá té váhy, aby zadrželo taková osudná rozhodnutí a přes návrhy naše přechází se bez udání vážných důvodů k dennímu pořádku. Za těchto okolností nemůžeme déle bráti na sebe zodpovědnost za to, co se děje, nám nezpomůže později zaprášený protest v archivu, když stane se chyba na století neodčinitelná. My povinni jsme veřejnosti, z které jsme vznikli

řící, že nejsme s to, u slavné rady městské docílit to co od nás bylo očekáváno, a složením našeho úřadu zbaviti širší kruhy mylného náhledu, jako by naší existencí bylo o záchranu rázu našeho města pečlivě postaráno. Bude-li dosud podobný zápal jako tehdá, když povoláni jsme byli, pak postará se veřejnost o další. Nebude-li, pak ovšem bychom neměli žádné příčiny dovolávati se součinnosti širší, a nezbývalo by než bolestně oželeti, že bez porozumění a s lehkým srdcem ku škodě našeho národního majetku ničí se to, co nám všem jest neocenitelné a nenahraditelné.

Skládajíce úřad svůj, nechceme se vzdáti činnosti na tomto poli, kterou pokládáme za svou vlasteneckou povinnost. Než pro tuto chvíli zdá se nám býti úspěšnějším nemařiti času našeho marnými radami, které slavnou radou městskou zůstávají nepovšimnutými. Účel však, za kterým jsme dosud pracovali, jest nám všem tak drahý a nad dočasné náhledy a složení slavné rady městské tak povznešený, že neváháme projeviti ochotu, ne však jednotlivě, nýbrž co celá umělecká komise. zúčastniti se dalšího jednání v tomto směru, jakmile slavná rada městská zabezpečí nám zdárnou činnost a náležitě respektování naší práce, což ovšem musilo by se státi v prvé řadě upravením našeho poměru k ní.

Přejeme královské naší Praze, by nádherné své roucho, tohoto výmluvného svědka slavné minulosti naší, sobě zachovala, přejeme, aby nové jizvy nezhyzdily její velebnou líc, a aby to, co nová doba k jejímu zevnějšku přičiní, ladně se připojilo k obrazu nám tak drahému a nebylo sestříhnuto na střízlivý tvar bezvýznamného, pro srdce naše němeho města, jak může jej vytvořiti nezdravá podnikatelská činnost stavební, bažící pouze po zisku a obohacení.

V Praze, dne 23. února 1898.

Z »Umělecké komise«. J. Stíbrál, Ot. Materna, V. Roštlapil, J. Koula, Jan Herain, J. Zítek, J. Mocker, C. Klouček, Osv. Polívka, Jos. Schulz a Ant. Wiehl.

— Osud KOSTELÍKA SV. VÁCLAVA na Novém městě zdá se býti zpečetěn: sboru obecních starších definitivně navrženo jeho sboření. — Jen — pro Boha — rychle, aby se tak stalo ještě v jubilejním roce Palackého, avšak pozor, aby klepot na základní kámen k jeho pomníku a zvučná hesla k tomu pronášená nepřehlušily rány krumpáčů a kladiv z blízkého zbořeníště! To by kazilo dojem a divně by nad tím cizí hosté kroutili hlavami, že členové národa, kteří okázale staví pomníky svému historiografu, stejným časem bez ostychu boří pomníky těžé historie.

— Ku konkurenci na pomník Palackého došlo 14 návrhů. Volbou soutěžících měla býti doplněna jury — ale nestalo se tak dosud. — Zprávu o výsledku tedy nelze v brzkou očekávat.

## VÝSTAVY.

SOUBORNÁ VÝSTAVA FRANT. ZVĚŘINY v Saloně Topičově prezentuje se 131. originaly — tedy zlomkem veškerých prací našeho umělce-turisty dosti nepatrným. — Můžeme říci, že návštěva v salonku T. platila starému, dobrému známému, z prací třeba později datovaných mluvil k nám týž energický kreslíř, jako před lety v ilustracích Květů a Světazora, všude stejně drsný přednes látky, již se umělec celou vřelostí svého uměleckého temperamentu věnoval. »Ethnografické« studie z Čech, Tater a Krasu zobrazující typy, nářadí, vnitřky, architektury i širé krajiny zachyceny svěží, energickou tužkou Zvěřinovou, vytvořivší si »manýru« tak vlastní a rázovitou, že jí maně přispůsobujeme názory své o Krasu i Tatrách a jež vadí nám jen tehdy, jedná-li se o typ a krajinu zdejší.



K. L. KLUSÁČEK.

— PO VÝSTAVĚ »MÁNESOVĚ«. Neradi zavřeli jsme večer dne 6. března Topičův salonek, litovali jsme té miniaturní výstavy českého dorostu. A litovali ji i jiní, nešetříce dobře míněných slov litostivých nad »Mánese« , jehož první krok ve druhém desetiletí potkal se s tak hrozným »finančním fiaskem.« A dobře, že ta slova padla, sice bychom se byli při rozesílání všech těch roztomilých obrázků, nastupujících cestu do atelierů, svých původců rozplakali — takto ale byli jsme nuceni stále a stále ubezpečovati kondolenty, že zde o žádném finančním fiasku nemůže býti řeči: nebyli a nejsme předce takoví spozdilci, kteří by byli očekávali bůh ví jakých finančních úspěchů, kteří by se byli domnívali, že v královské Praze stane se něco zázračného a že budou se kupovati obrazy proto, že se líbí a ne proto že je laciný, vánoční »výprodej.« Tak prakticky ideální my předce nejsme! Vždyť my očekávali pouze živý interest kruhů opravdu umění milovných a nikoliv těch tučných, jimž platil plakát Hofbaurův. Jím ovšem jsme si (bijeme se v prsa) přenáramně uškodili, jím cítili se dotčeni ti, co chodí na výstavy — protože na něm nebyli oslaveni — i ti co na výstavy nechodí — protože **prý** tu byli zkarikováni; hněv byl tak velký, že J. K. v Národních Listech se viděl nucena zastati se toho všímavého, obětavého, vlasteneckého publika, které **prý** přechasto nezaslouženě podporuje věci nezralé a nedosti připravené. Škoda, že nečetli jsme ty »věci« precizně vypočítané, snad bychom se byli dozvěděli, jak nevděčně se odměňuje »Mánes« všem svým podpůrcům. — Dotčenými cítili se také referenti z Hlasu Nár. a České politiky a nereferovali o výstavě patrně v nedorozumění: domnívali se, že plakát platí nevšímavým a nechápavým kritikům, což ovšem co nejrozhodněji musíme popřítí vyznávající, že z vrozené bázně před sedmou mocností tak daleko bychom se přece jen nebyli odvážili i kdybychom si dovolili někdy nerespektovati oněch velejemných pokynů kritiky, jimiž se dává autorům laskavé svolení co a jak malovati smějí a také co a jak pojmenovati mohou, i kdybychom nerespektovali někdy toho velkolepého důmyslu, jenž v obrazech objeví autorům obsah a věci netušené a jindy opět dokáže, že oni nedovedli namalovati co malovali, protože nevěděli, co bude si přát ten, kdo před obraz s tužkou a notickou se postaví, i kdybychom nerespektovali — — — ale my respektujeme

většinu své otcovsky laskavé kritiky, my pečlivě čteme evangelium a prorocství v nich obsažená, vystřihujeme a vedle sebe lepíme ty zprávy o pracech svých i kamarádů a s dychtivostí hledáme kde mezi nimi souhlas, abychom podle toho své pozdější práce zaříditi mohli. — — —

—ls—